

PRZEMYSŁAW PIOTROWSKI

BESTIE

PO STOPÁCH
NEJHORŠÍHO
SÉRIOVÉHO VRAHA
VŠECH DOB

přeložil Robert Pilch

BESTIE

Copyright © 2023 by Przemysław Piotrowski
Published by arrangement with Wydawnictwo Czarna Owca

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Robert Pilch, 2025
Cover © DOBROVSKÝ s.r.o., 2025
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5881-4 (pdf)

PRZEMYSŁAW PIOTROWSKI

BESTIE

**PO STOPÁCH
NEJVĚTŠÍHO
SÉRIOVÉHO VRAHA
VŠECH DOB**

přeložil Robert Pilch

VENDETA

PŘEDMLUVA

Kolumbie je zvláštní země.

Chtěl bych, abyste to pochopili už na začátku, ještě než se pustíte do čtení. Byl jsem tam, zažil jsem ji, okusil na vlastní kůži. Je možné o ní říct spoustu dobrého i zlého, a i když je nejkrásnější zemí, jakou jsem kdy viděl, má v sobě i něco ponurého a temného, a zatímco píšu tato slova, jsem přesvědčený, že pouze zde se mohl narodit netvor, jehož příběh se vám na stránkách tohoto románu pokusím vyprávět.

Kolumbie je země tvrdých, drsných lidí, v níž generace a generace vyrůstaly v kultu násilí. Později se o ní dozvíte víc, ale i když bych zde chtěl zmínit desítky faktů a zajímavostí, které Kolumbii charakterizují, právě násilí vyčnívá nade všechno. Je všudypřítomné, téměř hmatatelné. Cítil jsem ho s každým nádechem, jako by bylo rozptýlené ve vzduchu, a jeho koncentrace mi připadala tím vyšší, čím víc jsem se vzdaloval od center jednotlivých měst. Když jsem potom překračoval pomyslnou hranici, za níž začínaly slumy, měl jsem pocit, že se na mě lepí jako roj much hodujících na mých ostatcích, téměř okamžitě otrávil mě mysl i tělo, a ty desítky očí, které mě sledovaly zpoza zamřížovaných oken, pootevřených dveří a dvorků zavalených haraburdím, pálily skoro jako živý oheň. Stačí napsat, že od okamžiku opuštění centra Bogoty jsem dva následující týdny nenarazil na nikoho s evropskými obličejovými rysy a mým jediným společníkem, s nímž jsem mohl hovořit jiným jazykem než španělštinou, byl můj letitý přítel a společník na cestách Przemysław Żmuda. O Przemkovi budu psát ještě několikrát, protože to byl on, kdo na

sebe ve skutečnosti vzal největší tíhu, když coby dokumentarista výpravy narážel na lačné, často nepřejícné nebo přímo nepřátelské pohledy obyvatel nejhudších čtvrtí. Dnes také vím, že bez trojice místních průvodců, kteří byli ochotní nám pomoci s pátráním po zločinech „Bestie“, bych nezískal spoustu materiálů, které pro mě připravili právě oni, neodvážil bych se zamířit tam, kam jsem se nakonec dostal a kde jsem se – s různými výsledky – snažil dozvědět se podrobnosti o hrůzách, k nimž tam dříve došlo. O Juanu Carlosovi, Robertovi a Jesusu Albertovi budu také ještě vyprávět, ale teď se soustředíme na hlavního hrdinu tohoto příběhu – na člověka, jehož však v kontextu spáchaných činů lze těžko nazývat člověkem, protože má blíže k netvorovi z nejhorších nočních můr. Na netvora, kterému teď na jaře končí trest a který má šanci opustit vězení...

Luis Alfredo Garavito Cubillos¹ je nejstrašnější a nejkrutější sériový vrah v lidské historii. Je obecně nazýván Bestií. Zvrhlík, pedofil a krutý člověk, obžalovaný a následně odsouzený za zabití 138 dětí, přestože – jak sám přiznal při jednom z výslechů – si všechny oběti nepamatuje, a může jich být mnohem, mnohem víc. Dodnes jsou na území Kolumbie, Ekvádoru a Venezuely nalézány ostatky související s jeho zločineckou činností.

Tato kniha není snadné a příjemné čtení, ale protože jde o popis života nejhoršího sériového vraha v historii světové kriminalistiky, nemůže tomu být jinak. Nejedná se ani o klasický dokument a některá jména a příjmení – byť nepočetná – musela být z právních důvodů změněna, o čemž vás budu pokaždé informovat. Udělal jsem ale všechno, co bylo v mé moci, abych na základě mně známých faktů vylíčil tento temný příběh tak podrobně, jak bylo možné, i když, abych zaplnil některé mezery, například z nezdokumentovaného a vyšetřovatelům v podstatě neznámého období raného mládí Luise

1 Španělská příjmení mají obvykle nejméně dvě části. Souvisí to s tím, že děti vždy dostávají dvě příjmení: jedno po otci, druhé po matce.

Garavita, jsem občas musel popustit uzdu fantazii. Prosím, mějte to na paměti...

Holým faktem ovšem je, že „Bestii“ končí trest a možná, že ve chvíli, kdy čtete tato slova, je Luis Garavito opět mezi námi.

Toto je jeho příběh...

ČÁST PRVNÍ

ZROZENÍ ZLA

KAPITOLA 1

GÉNOVA, KOLUMBIE, LEDEN 1956

Jorge seděl na kameni, žvýkal listy koky a díval se, jak úzkou stezkou kráčí karavana naložených mul. Jejich kopyta rytmicky klapala na vysušené půdě a zvedala oblaka prachu, zatímco muži v kloboucích se širokými krempami vyrobených ze slepených palmových listů každou chvíli popoháněli zvířata, která vypadala věčně ospale.

Počátek roku v horách departamentu Quindío obvykle bývá velmi slunečný a na obloze je zřídkakdy možné zahlédnout byt' jen jediný mrak, zato často uvidíte majestátní siluety přelétajících supů žlutohlavých nebo jejich ještě větších příbuzných kondorů velkých, kteří využívají vzdušných proudů vanoucích mezi horami a krouží nad vrcholky porostlými hustým zeleným kobercem tropické džungle. Tito ptáci, jejichž rozpětí křídel dosahuje až tří metrů, nikdy nevěstili nic dobrého, přestože z nich někdo kdysi – Jorge neměl tušení kdo a kdy – učinil kolumbijský národní symbol. Chlapec ale věděl, že jejich čím dál častější přítomnost zneklidňuje otce, který se zapálenou dýmku hleděl k obloze a obvykle křivil rty v ošklivé grimase, pak si odplivl na zem, vyhrnul si rukávy a pustil se do práce, stejně jako jeho otec a děd i všichni jeho předkové. Jorgemu bylo teprve jedenáct let a už delší dobu také pracoval na sklízení kávy, jejíž keře porůstaly pahorky obklopující Génovu, malou vesnici ztracenou v oceánu zeleně, stejně krásné jako nebezpečné, jak mu otec často opakoval a někdy při tom hrozil prstem, protože býval přísný, i když poctivý – no, to druhé možná ne vždycky. Onoho dne měl Jorge

volno a měl z toho velkou radost; méně pak kvůli tomu, že už tři dny chodil s rukou zavěšenou do šátku ušitého matkou. Bolest v ruce mu nedávala klid a občas byla tak silná, že jen s obtížemi zadržoval slzy, za což se hodně styděl.

„Když jsi hloupý, tak teď budeš trpět,“ řekl mu otec jménem José Antonio, starý *campesino*² s obličejem osmahlým od slunce a poznamenaným těžkou prací, který celý svůj život strávil pěstováním kávy a teď svému synovi nedokázal odpustit, že tak hloupým způsobem přišel o možnost vydělávat. V jeho zranění viděl jen nevidanou možnost, aby mohl tlouct špačky a bezcílně se potloukat po vesnici a okolí.

„Hráli jsme fotbal. Nemůžu za to, že mě Gordito³ fauloval,“ odpověděl malý Jorge a sáhl doisky s listy koky. Otec pleskl chlapce po ruce a zpražil ho pohledem, který byl jako zrak jaguára, krále džungle; přestože Jorge toho dravce naživo neviděl, představoval si ho právě nějak takhle.

„Koka není pro líné smrkáče, ale pro těžce pracující muže,“ prohlásil otec nervózně.

„Ale pak to tolik nebolí a...“

„Má to bolet!“ José Antonio zvedl hlas, připomínající hrom nebo výstřel z hmoždíře, který už Jorge několikrát slyšel a hrozně se ho bál. „Možná tvoji zabeđené hlavě konečně dojde, že bys měl dospět a přestat chodit s hlavou v oblacích. Časy jsou zlé a nemůžeme si dovolit nepracovat. Kdykoli se tu můžou objevit *los pájaros*⁴. Co

2 *Campesino* (šp.) – venkovan. Obecně se tak říká farmářům pracujícím v Kolumbii na kukuřičných, kávovníkových a jiných plantážích.

3 *Gordito* (šp.) – Tloušťík.

4 *Los pájaros* (šp.) – ptáci. Hovorově jsou tak nazývány ozbrojené bandy tvořené hlavně lidmi s konzervativními názory, kteří v období *La Violencie* „vlétali“ do izolovaných horských vesnic a terorizovali jejich obyvatele, aby pak zase „odlétali“ a vraceli se k normálnímu životu.

uděláš pak? Jak uživíš rodinu, až přijdou a, ochraňuj nás, svatá Panno, zabijí mě nebo matku?“

Jorge to nechtěl poslouchat, ale otcova slova v něm pokaždé vzbudila podvědomý strach. Doteď *los pájaros* do Génovy ještě nikdy nepřišli, ale říkalo se, že je viděli v Caicedonii, El Cruceru, La Venadě a dokonce i v nedalekém Las Guadas, kam to bylo sotva pár hodin cesty pěšky. Kolik na tom bylo pravdy a kolik strašení zlobivých dětí, to Jorge nevěděl, ale supové se na obloze objevovali čím dál častěji a muži pracující mimo vesnici vyprávěli opravdu děsivé příběhy. O odbojných vesničanech, kteří byli ukřižováni, staženi z kůže nebo nabodnuti na kůly, kterým vylupovali oči a uřezávali jazyky nebo je vytahovali ven skrz proříznutá hrdla, odkud visely, tmavě rudé a nepřirozeně dlouhé – ten čin po letech vstoupil do historie pod názvem „kolumbijská kravata“. Nic ale nevzbuzovalo v malém Jorgem takový děs jako příběh o nejkrutějších bandách sympatizujících s konzervatisty, které se kvůli terorizování politických protivníků uchýlovaly k mučení nazývanému „květinářův řez“ – vraždě spočívající v tom, že na místo po useknuté hlavě byly do krku nacpány zaživa useknuté ruce a nohy, takže vznikl výtvar v podobě vázy z lidského těla ozdobené lidskými končetinami.

Malý Jorge nechápal, kde se ti lidé v džungli vzali a co od nich vlastně – kromě vraždění – chtějí, protože něco přece chtít museli. Jenže ani otec, ani matka neměli v úmyslu mu to vysvětlit a o celé věci mlčeli jako zařezaní. *Los pájaros* však bezpochyby vzbuzovali všeobecný strach nejen mezi dětmi, ale i u otců, strýců a dědů, kteří přece viděli v životě leccos, včetně krve, hlav naražených na kůly i těl stažených z kůže a visících na větvích hlavou dolů.

Génova, několikatisícová vesnice, ztracená kdesi v hloubi Centrální Kordillery And, protínajících Kolumbii od severu k jihu, se do této chvíle vyhnula nájezdům krvelačných loupeživých band a bylo těžké jednoznačně říct proč – možná to bylo štěstí, anebo vůle Boží, nejspíš to druhé. Žili v ní lidé, kteří si vážili klidu a poctivé práce,

v naprosté většině to byli *gaitanistas*⁵, ale částečně i nenapravitelní snílci, kteří věřili, že některý z hodnostářů, oblečených do dvouřadých obleků s moderním proužkem, nosících boty z krokodýlí kůže a skrývajících brilantinou načesané vlasy do stínu tmavých klobouků s úzkou krempou, nakonec v hlavním městě prosadí nápad dát půdu farmářům, což by podle jejich názoru mohlo takové, jako jsou oni konečně vytáhnout z neustálé bídy, celá léta mučící nejen jejich těla, ale i mysli. Samozřejmě to bylo jen zbožné přání, protože místo toho všichni v zemi už mnoho let vedli krvavou občanskou válku, jejíž povahu ve skutečnosti nikdo nechápal; nikdo neměl tušení, proč se lidé navzájem vraždí – možná jen proto, aby prolili krev protivníků, protože názory obou stran se ve své podstatě lišily jen málo. Jorge tomu nerozuměl vůbec, ale občas naslouchal rozhovorům starších a věděl, že násilí se prudce rozmohlo po něčem, čemu rodiče, strýcové a sousedi říkali „El Bogatazo“ a co začalo zastřelením nějakého Jorgeho Eliécera Gaitána, prezidentského kandidáta křídla Kolumbijské liberální strany před budovou deníku *El Tiempo*⁶. Stalo se to 9. dubna 1948, čili v den jeho třetích narozenin, proto si to datum tak dobře pamatoval. Hlavní město prý tehdy zalila vlna násilí, mnoho domů shořelo a ulice zalila krev, kterou drhli z chodníků a obrubníků ještě dlouhé týdny poté. Zemřelo půl tisíce lidí, a přestože byly nepokoje nakonec potlačeny, „El Bogatazo“ se přestěhovalo na venkov. A tam se pochopitelně nikdo nezajímal o osudy obyčejných lidí, protože koho by to mělo zajímat; rozhodně ne lidi v oblecích s moderním proužkem a kloboucích s úzkou krempou – ti měli na starosti důležitější věci než venkovany, vzájemně se vraždící někde v džungli, kam ani nevedou cesty. Ti se následně v dalších letech, vedení touhou po

5 *Gaitanistas* (šp.) – stoupenci Jorge Eliécera Gaitána, kolumbijského politika a advokáta, prezidentského kandidáta z křídla Kolumbijské liberální strany, zavražděného roku 1948.

6 *El Tiempo* – deník vycházející v Kolumbii od roku 1922, založený Alfonsem Villegasem Restrepem.

pomstě, navzájem pobíjeli tak zarputile a zároveň nesmyslně, až to zavánělo absurditou. Přesto si nikdo té krvavé lázně nevšímal anebo všimát nechtěl, natož aby se ji snažil zastavit... A nejspíš jen supové a kondoři měli radost z takového vývoje událostí, protože jejich hostina trvala nepřetržitě – o tom nebylo pochyb.

„Co ty se tu tak poflakuješ, *amigo*?“

Známý hlas vytrhl Jorgeho ze zamyšlení nad otcovými slovy. Mladík vyskočil z kamene, zadíval se na polonahého příchozího, nevysokého, ale podsaditého muže ve lněných kalhotách a kožených sandálech, na jehož širokém hrudníku se leskly jizvy a kapky potu. Kdo ví, čeho bylo víc. Neznámý, aniž by z mladíka spustil oči, se napil vody z čutory a upravil si pušku pověšenou přes rameno. V tu chvíli se Jorge ujistil, s kým má tu čest – spíše podle pušky než obličejových rysů, protože jen jediný muž měl takovou zbraň a prý ji nikdy neodkládal. Byla kořistí z jedné odvetné výpravy proti *los pájaros*. Šlo o jedinou takovou pušku ve vesnici, a pan Marín, jak se onen muž jmenoval, jí říkal nějak divně, nešpanělsky – „kalašnikov“.

Malý Jorge se narovnal a zkusil přijít na nějakou výmluvu, jenže jako naschvál ho žádná nenapadala, tak byl nervózní. Teprve exploze bolesti v pravé ruce mu připomněla, že se vůbec nemusí vymlouvat – ruka je koneckonců zlomená, má nárok bolet a znemožnit mu pracovat.

„Mám p-pauzu, *señore*⁸ Maríne,“ vykoktal a zatnul zuby, protože přece jen usoudil, že tu bolest nechce dávat najevo.

„Co se ti stalo s rukou?“ poškrábal se muž na širokém hrudníku.

„Hrál jsem fotbal.“

„To se teď hraje fotbal rukama?“

„Ne, *señore* Maríne. Prostě...“ Slova se Jorgemu zadrhla v krku, protože pochopil, že stěžování si na kamaráda, který do něj strčil

7 *Amigo* (šp.) – přítel.

8 *Señor* (šp.) – pán, používáno především ve zdvořilostních frázích.

a on padl tak nešťastně, až si zlomil předloktí, by mohlo být vnímáno jako známka slabosti, a to Jorge rozhodně nechtěl. „Fotbal je prostě hra pro opravdové muže. A já ze sebe vždycky dávám všechno a...“

„No, no, no...“ Muž uznale pokýval hlavou. „Nevěděl jsem, že Díazovic kluk je takhle tvrdý kus chlapa. Zahazuješ se, když pracuješ jako *campesino*. Radši bych tě viděl se zbraní v ruce. Držel jsi už někdy pušku?“

„Ne, *señore*.“

„Nejvyšší čas to změnit. Máš v sobě potenciál, abys mohl bojovat za naši věc. Za dva nebo tři roky se u mě přihlas. Samozřejmě pokud ti to otec dovolí. Nechtěl bych mezi našimi lidmi vyvolávat nějaké zbytečné vášně. Válka probíhá někde jinde a my musíme dělat všechno pro to, aby sem nepřišla.“

Zbraň se ve slunečních paprscích leskla, jako by byla čerstvě vyčištěná, a určitě tomu tak i bylo. Možná ji pan Marín právě naleštil, pomyslel si Jorge a nemohl od ní odtrhnout zrak, protože v sobě měla něco stejně krásného jako znepokojivého, a úplně to stačilo, aby se hlava jedenáctiletého kluka zatočila.

„Chtěl by ses jí dotknout?“ zeptal se muž, když viděl roztoužený pohled mladíka, který se skoro třásl, jako by před ním stanul samotný Ježíš Kristus. „Je to nejlepší puška na světě. Dokonalá sovětská práce. Když bude tvůj otec souhlasit, zítra ti můžu ukázat, jak se z ní střílí.“

„Aaa-no...“ odpověděl Jorge protáhle a srdce se mu rozbušilo dvakrát rychleji.

„Promluvím s ním, až se vrátí z práce. Určitě zase navštíví Dona Fernanda. Tam se ho zeptám, může být?“

Mladý Jorge cítil, že mu krev v žilách bublá jako obsah hrnce s *mondongem*⁹. Starý José Antonio Díaz nikdy nebyl příznivcem násilných řešení, pro něj byla důležitá práce, stejně jako pro jeho otce,

9 *Mondongo* (šp.) – populární kolumbijská polévka z vepřových, hovězích nebo kozích vnitřností a zeleniny, trochu připomínající dršťkovou.

děda a praděda, kteří sice ve skutečnosti občas vzali do ruky zbraň, ale jen když k tomu byli donuceni, nikdy z vlastní vůle.

Možná proto pořád třeme bídu, zamyslel se Jorge – podobné myšlenky ho občas přepadaly, když viděl otce odcházejícího do práce, zatímco jiní otcové, jak slyšel od svých kamarádů, kteří když to říkali, hrdě vypínali hrud', šli do džungle právě pod vedením pana Marína, aby bojovali se zlými *los pájaros*. Viditelně posmutnělý sklonil hlavu a v tu chvíli muž s kalašnikovem natáhl ruku a dlaní ho pocuchal v černé čupřině.

„Bude dobře, *amigo*,“ řekl, upravil si pušku pověšenou na rameni a poplácal chlapce po zdravé ruce. „Dospěješ a nabereš víc sil, pak přijde čas, kdy se budeš moct předvést. Tahle země potřebuje lidi, jako jsi ty,“ dodal a vykročil po úzké stezce směrem k Parque Simón Bolívar¹⁰, nevelkému parku, který byl od prvních dnů Génovy srdcem této obyčejné vesnice.

Jorge vyprovodil muže pohledem. Díval se na jeho svalnatá, potom se lesknoucí záda a přemýšlel, zda slova Petra Antonia Marína budou pravdivá, jestli se opravdu stane jedním z jeho podřízených mstitelů, po čemž částečně toužil, aby se vymanil z pasti mizerné bídy, a částečně se toho bál, protože nechtěl skončit jako jedna z lidských váz, které po sobě zanechávali *los pájaros*, posedlí touhou vraždit. Ať už pro něj osud přichystal jakoukoli budoucnost, ani by ho nenapadlo, že ten nevysoký muž s puškou si už brzy změní jméno na Manuel Marulanda Vélez a do dějin vstoupí coby „Tirofijo“, zakladatel a vůdce proslulého partyzánského hnutí FARC – Revolučních ozbrojených sil Kolumbie, odpovědných za vyvolání mnohaleté a nepředstavitelně krvavé občanské války, která pohltí přes dvě stě tisíc lidských bytostí. Neměl ani ponětí, že několikatisícová Génova, v níž přišel na svět *señor* Marín, stačila

10 Parque Simón Bolívar – park Simóna Bolívara. Centrální bod Génovy vedle kostela. Nachází se tam většina hospod, kde obyvatelé mohou trávit volný čas s rodinou a přáteli.

zplodit teprve prvního netvora – druhý měl už brzy opustit matčino lůno a o několik desítek let později přivést stovky rodičů na pokraj šílenství.

MOMENTKY Z CEST

Do Génovy jsme dorazili jako pětičlenná skupina, tvořená třemi místními průvodci jménem Juan Carlos, Jesus Alberto a Roberto, mým dokumentaristou Przemysławem Żmudou a mnou. Bylo to pátého dne po příjezdu do Kolumbie. Předchozí dny jsme strávili v Bogotě, druhém největším městě Jižní Ameriky.

Po noci v obskurním hotelu Ibaqué v distriktu Tolima jsme absolvovali cestu přes vrcholky Střední Kordillery kolumbijských And, v nejvyšším bodě jsme vystoupali do 3903 metrů nad mořem. Výhledy, které jsme měli možnost spatřit, už navždy zůstanou v mé paměti, stejně jako okamžik, kdy jsme po téměř desetihodinové cestě a překonání tří set padesáti kilometrů úzkými horskými stezkami nakonec dorazili na místo, kde se narodil a vyrůstal Luis Alfredo Garavito Cubillos.

Génova nás přivítala krásným slunečným počasím. Teplota mírně překračovala třicet stupňů, což byla po několika dnech strávených v chladné a v tuto roční dobu deštivé Bogotě vítaná změna. Zastavili jsme se u svérázně vypadajícího nápisu „I (srdíčko) Génova“, vítajícího přijíždějící hosty (termín „turisté“ by byl trochu přehnaný, protože v těchto oblastech Kolumbie turistika prakticky neexistuje), kde mi Jesus Alberto Sepulveda – advokát, historik a spisovatel – povyprávěl pár věcí o samotné vesnici. Překvapil mě hned na začátku, když prohlásil, že kromě Luise Garavita v této malé osadě přišel na svět i Pedro Antonio Marín, slavný zakladatel a mnohaletý vůdce zločineckého levicového partyzánského hnutí FARC.

„Představ si, Pepe¹¹, že v téhle několikatisícové vesnici se narodili dva nejproslulejší Kolumbijci minulého století,“ prohlásil s viditelným vzrušením.

¹¹ Pepe – jméno, které pro usnadnění vždy používám v zemích, kde je hlavním jazykem španělština.

„První je nejstrašnější sériový vrah na světě, který se přiznal k vraždám nejméně dvou set dětí, druhý je řezník odpovědný za rozpoutání krvavé občanské války a za smrt více než dvou set tisíc lidí.“

Rovnou se přiznám, že když jsem jel do Génovy, neměl jsem o tom ani tušení, což mě nevyhnutelně přinutilo, abych se nad tou nepravděpodobnou shodou okolností zamyslel.

„Pro obyvatele vesnice, a koneckonců nejen pro ně, je to strašný cejch a neradi o tom mluví, protože se hrozně stydí,“ varoval mě můj společník, a jak se později ukázalo, bylo na tom hodně pravdy.

O tom ale později. Teď, než se vrátíme ke Garavitovi, pár slov o „Tirofjovi“. Abyste však pochopili, jakým zázrakem se v této malé vesnici mohli narodit dva tak krutí lidé, budeme se muset podívat na místní společenské poměry přelomu padesátých a šedesátých let dvacátého století.

Už v předmluvě jsem se zmínil, že Kolumbie přímo čpí násilím. V pozdějších kapitolách se dozvíte, co přesně jsem tím myslel, ale prozatím se soustředíme jen na historii. Kolumbie se od získání samostatnosti v roce 1819 díky národnímu hrdinovi Simónu Bolívarovi téměř celou dobu koupala v krvi. Zasloužilo se o to mnoho faktorů, od historicky zakořeněného násilí vštípeného obyvatelům dříve vládoucími Španěly po věčné konflikty s náboženským, kulturním a společenským pozadím. Kolumbie je velmi rozmanitou zemí jak z geografického, tak z náboženského hlediska. Mnoho skupin se zde vždy snažilo prosadit své zájmy, což obvykle – obzvlášť vzhledem k faktu, že moc ve skutečnosti spravovalo několik set rodin velkostatkářů pocházejících z potomků bílých Španělů – způsobovalo střety oněch zájmů. V období více než sta let tato situace vedla k osmi celostátním a deseti lokálním občanským válkám. Nebudu se pouštět do podrobností, abych vás nenudil, zmíním jen, že na počátku dvacátého století konečně vykristalizovalo rozdělení na dvě frakce: konzervativní a liberální. Obě vládly zemi se střídavými úspěchy, ale krátce po druhé světové válce se polarizace začala vyostřovat a vyvrcholením bylo zastřelení prezidentského kandidáta z křídla Kolumbijské liberální strany Jorgeho Eliéceta Gaitána před sídlem deníku El Tiempo.

Jeho smrt vedla k výbuchu nekontrolovaného násilí a několik desítek let dlouhého období občanské války, které do dějin vstoupilo pod názvem La Violencia. Označení „občanská válka“ je poněkud přehnané, protože ve skutečnosti nedošlo k žádným spektakulárním bitvám, nicméně škála krutosti, které bylo dosaženo, je těžko srovnatelná s čímkoli v historii; napadá mě jen masová vražda Poláků ve Volyni, s tím rozdílem, že „Volyň“ Kolumbijců trvala několik desetiletí. V hlavním městě to vlastně nikoho nezajímalo, zatímco v provinciích vládli všelijací samovládci, kteří bojovali mezi sebou. Konzervatisté, kteří tehdy byli u moci (smrt zastřeleného Gaitána měla za následek, že jeho protikandidát z křídla Kolumbijské konzervativní strany Laureano Gomez Castro snadno získal úřad) často využívali lidi s podobnými názory a přičinili se o vznik zmiňovaných los pájaros, tedy band nejchudších, nejhůře vzdělaných venkovanů, rozčarovaných šestnáctiletým vládnutím liberálů, kteří začali rozsévat teror v horských vesnicích a městečkách. Jejich brutalita neznala hranic – aby nepřátele zastrašili, uchylovali se k extrémním jatkám, často krajně krutými způsoby mučili a vyvražďovali celé vesnice. K nejčastějším praktikám patřilo: vylupování očí a uřezávání prstů, jazyků a uší, stahování z kůže zaživa, upalování, narážení na kůl, ukřižování a ponechávání ještě živých obětí napospas dravým ptákům, rozřezávání břicha a vytahování vnitřností obětí (včetně plodů těhotných žen), přibíjení na stromy, ponechávání na slunci a polévání vodou, což způsobovalo bolestivé popáleniny, čtvrcení ještě živých obětí (proslulý květinářův řez); praktikovalo se i mnoho dalších způsobů zabíjení. Samozřejmě to vyvolalo odvetu, takže stoupenci liberálů, k nimž patřil Pedro Antonio Marín vel Manuel Marulanda, odpovídali přesně tím samym, a proto se kolumbijský venkov dlouhá léta doslova koupal v moři krve.

Snažil jsem se probrat to téma s více než osmdesátiletým Donem Fernandem (zajímavé je, že si sám nebyl jistý, kolik přesně je mu let), místním historikem a svědkem oněch událostí, ale nebyl příliš sdílný, na většinu otázek reagoval způsobem, kterým mi dával na srozuměnou, že „tohle se už nikdy nesmí opakovat“. Don Fernando znal „Tirofija“ osobně, nechtěl

ale přiznat, zda se aktivně účastnil odvetných akcí. Zavedl mě však do místního minimuzea, kde mi společně s místním kustodem (zajímavostí a zároveň důkazem bídy, panující v Kolumbii, je fakt, že ten mladý muž měl obuté dvě různé a navíc dřevě boty) vyprávěli o historii Génovy, která – přestože se nikdy nestala místem jatek typických pro La Violencii – přece jen neunikla sporadickým, menším nebo větším aktům násilí. Vyprávění bylo doplněno o artefakty, od prvních indiánských figurek po fotografie budoucího vůdce FARC.

Ten poněkud příliš dlouhý úvod týkající se historie je důležitý a nezbytný, abyste pochopili, že násilí je v Kolumbii něčím, s čím se setkal téměř každý její obyvatel, a citlivost k lidskému utrpení se zde značně liší od té, kterou máme vstřípeni my, Evropané. Ještě důležitější je to při pokusu o pochopení toho, co se stalo o několik desítek let později, že La Violencia ve skutečnosti neskončila na přelomu padesátých a šedesátých let a jejím hrdým pokračovatelem byl mimo jiné „Tirofijo“, který se vytvořením levicové partyzánské skupiny FARC (později se objevila další paramilitární uskupení, souhrnně označovaná jako guerillas) významně přičinil o to, že se rozhořel konflikt trvající až do roku 2015, kdy nové velení konečně uzavřelo s vládní stranou příměří. Když k tomu přidáme neustálé sváry a menší nebo větší ozbrojené potyčky mezi liberály, konzervativci a guerillas všeho druhu, silnou polarizaci společnosti a na přelomu šedesátých a sedmdesátých let sílící mohutný obchod s produkcí kokainu v průmyslovém měřítku, můžeme se odvážit tvrdit, že násilí a výrazný úbytek empatie se v podstatě nastalo usadily v myslích téměř všech občanů Kolumbie. Dokonce i dnes, kdy se zdá, že situace v zemi dosáhla jisté stabilizace, je to tak, že každý obyvatel někdy viděl smrt na vlastní oči, případně zná někoho, kdo s ní měl bezprostřední kontakt, a proto je snadné dojít k závěru, že násilí jako takové se muselo zapsat do genetického kódu Kolumbijců a je velmi obtížné ho vykořenit. Důkazem je trvale vysoká zločinnost, a to i na území měst.

Vraťme se ale do Génovy, kde jsme po návštěvě muzea společně s jeho kustodem a Donem Fernandem poobědvali vynikající mojarru – v Kolumbii

populární jídlo z malé ryby čeledi karasovitých, vyskytující se hlavně ve slaných vodách Karibského moře a v ústí řek. Chutnala výborně, zapili jsme ji místním pivem a ještě téhož dne jsme se vrátili k práci. Démoni, které po sobě zanechal Luis Garavito, přitahovaly jako magnet...

KAPITOLA 2

GÉNOVA, KOLUMBIE, LISTOPAD 1956

S lunce ukryté za mraky pomalu mizelo za horami, když mladý Jorge kráčet z kopce v doprovodu dvou bratrů. Paco byl jen o dva roky starší, ale výrazně ho převyšoval vzrůstem a jeho široký hrudník a svalnaté ruce působily dojmem, že mu není třináct, ale nejméně patnáct let. José Antonio, pojmenovaný po otci, nejstarší ze synů Josého Antonia Díaze, už dávno kouřil tabák a čas od času odjížděl s otcem z vesnice, aby obchodoval s tím, co jim bylo přiděleno Donem Pablem, majitelem většiny půdy, na níž Jorge pracoval při sklizni kávy, čaje a banánů.

Byla půlka listopadu, tedy období nejusilovnější práce, které při sklizení kávy nastává dvakrát do roka, během období dešťů, protože tehdy zrna dostávají barvu, dozrávají a získávají kvalitu známou po celém světě, nejlepší z nejlepších ze srdce *Eje Cafetero*¹². V tomto období bylo těžké vyhnout se promoknutí do poslední nitky, i když ne vždy prší stejně silně a nejsilnější deště přicházejí večer a v noci. V tu chvíli se obloha doslova otevírá a běda tomu, kdo se nestihne vrátit do vesnice, ať už kvůli zranění, o něž při scházení ze strmých úbočí není nouze, anebo kvůli lidské lehkovážnosti, případně špatné znalosti terénu. Ani ne před dvěma týdny zemřely dvě mladé dívky, pravda, cizinky z vedlejší vesnice, ale přesto Jorgemu, když si na ně vzpomněl, bylo smutno u srdce. Tehdy se mu před očima objevoval pohled na

12 *Eje Cafetero* – region v Kolumbii proslulý pěstováním a produkcí kávy. Do této oblasti patří departamenty Quindío, Caldas, Risaralda, Tolima a Valle del Cauca.

dvě těla ležící u stezky, stále olepená bahnem z laviny, která sjela ze svahu, vzala dívky s sebou a zřítíla se do údolí, kde tekla *Río Gris*¹³. Místním *campesinos*, poučeným zkušenostmi, došlo, co se mohlo stát, a k ránu, když déšť zeslábl, šli ztracené nešťastnice hledat. A nejspíš by hledali dlouho, kdyby jim prozřetelnost nepomohla a nezařídila, že se jedna z obětí zachytila o kmen zlomené voskové palmy a její předloktí bylo jen částečně zakryté hmotou bahnitě laviny.

Jorge si zapamatoval, že ostatky byly divně znetvořené, připomínaly lidská embrya, pouze nepřírozeně prohnutá na druhou stranu. Nebyl to příjemný pohled a většinu dne určeného k práci chlapec mlčel. Zatímco sbíral žlutá a červená kávová zrnka, přemýšlel o tragické situaci a obecně o smyslu existence lidí, jako byly ty dvě mrtvé dívky a také on sám, protože v takových okamžicích vůbec nechápal boží plán a ve všem se ztrácel.

„A ty, mladej, kdy konečně smočíš, co?“ vytrhl ho ze zamyšlení hlas Paca, který ho navíc lehce štouchl do levého ramene.

„Nech toho smrkáče na pokoji. Je to ještě děcko. Vždyť ani nemá chlupy na koulích,“ přidal se k hovoru José Antonio a při té příležitosti si odplivl na jeden z obrovských listů rozložitě orchideje.

Jorge neměl náladu na povídání, takže narážky starších bratrů ignoroval. Pořád se mu vracely myšlenky na ty dvě nešťastné dívky a nechtěly odejít. Byl nejmladším ze sedmi dětí Izabely a Josého Antonia Díazových, takže se vždycky musel hodně snažit, i když se mu obvykle všechno, do čeho se pustil, dařilo mizerně nebo přinejlepším průměrně. Poslední dobou se jeho situace, minimálně podle vlastního názoru, hodně zhoršila, protože i když se donedávna dokázal s Pacem domluvit, teď se ho starší bratr viditelně stranil. Jorge moc dobře věděl proč, i když úplně nevěřil pravdivosti řečí, které bratr tak nadšeně šířil – prý zažil své poprvé s Andreou, o dva roky starší dívkou

13 *Río Gris* (šp.) – Šedá řeka. Říčka pramenící nedaleko Génovy, levý přítok *Río Barragán*.

ze sousední vesnice, která sice nebyla nijak zvlášť hezká, ale údajně měla společnost kluků radši než její vrstevnice nebo dokonce starší kamarádky. Bohužel pro Jorgeho jenom málo kamarádů z vesnice pochybovalo o bratrově činu tak jako on a přesvědčení o sexuální zvrženosti Pacovi umožnilo posunout se o stupeň výš v hierarchii. Teď v očích synů všech sousedů zůstal utřínosem nehodným pozornosti jen on, Jorge. Ještě nikdy nespál s holčkou, a i když Paco určitě taky ne, na světě prostě nebyla žádná spravedlnost.

Trvalo jim asi čtvrt hodiny, než došli do vesnice, která se navzdory přicházejícímu soumraku a dešti teprve začínala probouzet k životu. Muži i mladíci, kterým už rostly první vousy, vycházeli z přízemních chalup a s hlasitým křikem mířili k Parque Simón Bolívar, aby jedli, pili a tančili až do padnutí jako skoro každý den, protože fiesta je pro Kolumbijce totéž co kyslík ve vzduchu pro ostatní lidi.

„Kolumbijci mají žhavou krev, nejžhavější ze všech národů světa,“ vysvětloval mu kdysi otec, když se hodně podroušený vrátil domů a dostal náladu na vážné proslovy. „Tamti z jiných zemí a kontinentů nás nikdy úplně nepochopí. Když Kolumbijec miluje, tak až za hrob. Když bojuje, tak do poslední kapky krve. A když se baví, tak... ať si někdo zkusí mu v tom zabránit...“ Pomrkal tehdy na matku a výhružně mával pěstí, i když to na ni nedělalo dojem a nanejvýš obracela oči v sloup nebo vzdychala k nebi.

Společná setkávání po práci byla pro obyvatele Génovy každodenním zvykem. V obskurních lokálech kolem parku vysedávali hlavně muži, pili pivo, rum nebo levnou brandy, poslouchali hudbu, pozorovali křivky procházejících dívek, zdánlivě nesmělých, ale posílajících potenciálním milencům dlouhé pohledy a pokoušejících je jako démonky přímo z pekla. Mladí tehdy často rozházeli většinu bídné výplaty, obzvlášť když nemuseli zabezpečovat rodiny, což se týkalo hlavně těch, kdo nebyli o moc starší než Jorge. Když už měli dost v hlavě, chlápě uhněli cizí dívky, ale někdy i vrstevnice z vedlejší ulice a stejně často také vdovy, které uprchly z vesnic, na

než zaútočili *los pájaros*, nezřídka i zámožné matrony, které partneři – povětšinou lenoši a opilci vedoucí příživnický život – bezostyšně posílali za výdělkem do vedlejších vesnic, protože se jim nechtělo vstávat do práce.

Dnes byla sobota, což znamenalo, že se málokdo ze starších tu noc vrátí domů po vlastních, a ti šťastnější, které rum neporazí, a mladší, mající obvykle mnohem přesnější plány, určitě ulehnu s partnerkami do postelí a výkřiky rozkoše souložících milenců způsobí, že chlapci jako Jorge budou mít potíže usnout. Nezbyvalo mu než připlížit se k oknu nebo pootevřeným dveřím, pokusit se alespoň něco zahlédnout a potom snít a přát si, aby čas plynul trochu rychleji a on mohl konečně okusit ženské tělo.

Hluk sílil s každým ušlým metrem. Mladé dívky stojící v oknech zapínaly poslední knoflíčky nádherných šatů, tak barevných, až z nich občas přecházel zrak, jiné si upravovaly vlasy nebo oblékaly vlastnoručně pletené náhrdelníky a náramky z hadí kůže a papouščích per, protkávané korálky nebo sice ne drahými, ale fantasticky se lesknoucími kamínky, a ty už připravené se na zápražích dohadovaly se sestrami a matkami, které je varovaly před nebezpečími, jež na ně číhají. Muži většinou nepřikládali oblečení takovou váhu – nosili volné vlněné kalhoty a košile s dlouhými rukávy ze stejné látky, obvykle zapínané pod krkem, což ale dělal jen málokdo z nich, protože chtěli vystavovat široká ramena a hrudníky vypracované těžkou prací v kopcích a na polích. Mnozí u sebe měli neodmyslitelnou dřevěnou dýmku, někteří si nasadili klobouky se širokou krempou, jejichž úkolem tentokrát nebyla ochrana před sluncem, ale měly zkrášlovat, protože ty ušité krejčími v Armenii nebo Pereíře čekaly ve skříních jen na tuto příležitost.

Aby nebyli všem na očích, minuli obloukem Parque Simón Bolívar, protože bratři ze sebe nejdříve chtěli shodit pracovní hadry a opláchnout se vodou; pak ušli ještě asi sto metrů úhorem, po němž se potloukalo několik oslů a podvratáků, aby nakonec dorazili k nevelké

přízemní chalupě. Celá trojice byla hodně vyhladovělá, takže jim všem matka přichystala *arepu*¹⁴ s podélně rozkrojeným a na ohni upečeným banánem. Snědli ji s chutí, tentokrát bez otce, který ráno vzal mulu a odjel do Caicedonie, aby prodal přebytky z letošní sklizně. Podle plánu se měl vrátit za tři nebo čtyři dny a Jorge se o něj trochu bál, obzvlášť kvůli zprávám o *los pájaros* řádících v horách a při pohledu na supy kroužící na obloze, kterých bylo čím dál víc a jejichž stíny dělaly lidem neustálou společnost, což je vždycky špatné znamení, jak říkával otec.

Jejich malý přízemní dům se nacházel v jihozápadní části vesnice, té spíše chudší, v sousedství rodin, o nichž rodiče neměli zrovna nejlepší mínění. Mnoho mužů buď vůbec nepracovalo, nebo jen nárazově, zato často popíjeli domácí kořalku anebo levnou brandy. Zpoza zdí oněch rozpadajících se chalup se pravidelně ozývaly zvuky hádek.

„Tak dopadnou ti, kdo bojují po boku *señora* Marína,“ říkával otec. „A to ještě v lepším případě, když jejich hlavy neskončí nabodnuté na kůlu.“

„Ale proč, *padre*¹⁵?“ vyptával se Jorge.

„Jsi ještě moc mladý, *mi hijo*¹⁶, abys to pochopil. Každopádně když člověk vidí všechny ty krutosti, Bůh mu pak vezme chuť do života a někdy dokonce i rozum. Je to trest za porušování pátého přikázání. Jak zní páté přikázání?“

Jorge odpověděl, a aby se pochlubil, odrecitoval celé Desatero, které znal nazpaměť, stejně jako různé růžence, protože víra v Boha byla přinejmenším podobně důležitá jako práce na poli, dokonce i když se otec cítil jako *gaitanista*, čili v podstatě socialista nebo

14 *Arepa* – druh tortilly z kukuřičné mouky, ekvivalent našeho chleba. Obvykle se podává se sýrem, vajíčkem a zeleninou. Na rozdíl od její mexické sestřenice je připravená z hrubého těsta a občas nadívaná. Základní jídlo kolumbijské kuchyně.

15 *Padre* (šp.) – oče.

16 *Mi hijo* (šp.) – můj synu.

přímo komunista. José Antonio senior byl kvůli tomu na svého syna hrdý, i když to projevoval jen zřídka. Naopak ho zneklidňovaly choutky prvorozeného, také Josého Antonia, který už nějakou dobu naznačoval, že by se rád připojil k panu Marínovi. Tvrdil, že si tam může vydělat několikanásobně víc než při sklizni kávy a banánů, a v tom se skutečně nemýlil. Jenomže co pak, až už přestane být potřeba, nebo co hůř, bude zraněný a tím pádem se pro Marína stane nepotřebným? Poslední, po čem otec toužil, byl pohled na duševně zlomeného syna, který noční můry vyvolané válečnými vzpomínkami utápí v láhvi levné brandy nebo podomácku vyrobené kořalky a ještě k tomu chodí za kurvami – pak není jasné, jestli je děcko jeho, když ta kurva porodí a nadělá ostudu odsud až do Bogoty. A to by ostatně byl ještě lepší případ, protože vždycky mohlo být hůř, to sice otec nikdy neřekl nahlas, ale Jorgemu došlo, že takový José Antonio nebo někdo jiný, kdo by neměl štěstí, může stejně dobře skončit pod palmou s kolumbijskou kravatou nebo u zdi jako lidská váza.

Jorge dojedl a přešel k oknu. Zatímco žvýkal poslední sousto *arepy*, zvedl moskytiéru chránící dům před invazí hmyzu a delší dobu sledoval bratry, kteří se na dvorku vzájemně polévali vodou z dřevěného vědra. Nejdříve ji Paco vyléval na Josého Antonia, pak mu to José oplatil a tak dokola. Jen na něj zapomněli, takový to byli bratři. Smáli se, myli si podpaží, škádlili se a dělali pohyby, nepochybně naznačující soulož s děvčaty, což Jorgemu úplně zničilo už tak mizernou náladu. Cítil se ještě odstrčenější na vedlejší kolej. Chvilí se závistivě díval na jejich pohupující se penisy, nad nimiž bylo vidět husté ochlupení. On pořád nedokázal na svém podbřišku najít jediný chloupek, a to ho strašně štvalo.

„Zakryj to okno! Hned! Kolikrát ti mám opakovat, že večer lítá hmyz nejvíc!“ napomenula ho matka, ale Jorge nezareagoval, myšlenkami už byl na slavnosti. Zpíval a tančil s Rositou, dívkou krásnou jako západ slunce, s vlasy jasnými jako rozkvetlá slunečnice, prý po otci z dalekých zemí na severu, kde místo deště padá sníh a žijí

tam velcí chlupatí tvorové se zuby a drápy tak velkými, že dokonce ani jaguár, král džungle, by si s nimi neporadil. Byla o rok starší než on, ale chodili do stejné třídy, dokud po rozhodnutí Jorgeho otce nemusel opustit školu už po ukončení čtvrté třídy, přestože se do té doby nenaučil ani pořádně číst a psát. José Antonio senior si myslel, že vzdělání není důležité, a dokonce může mít špatný vliv na myšlenky jeho synů – mohli by začít toužit po nedosažitelných věcech nebo chtít opustit vesnici a hledat štěstí daleko od rodiny. Podle jeho názoru panovaly těžké časy, cesty jsou nebezpečné, a proto je třeba držet pospolu a hledět si svého. A protože Díazovi jsou už po mnoho generací *campesinos*, nemá smysl namlouvat si, že díky několika třídám navíc se to podaří změnit. Zklamání a rozhořčení v očích synů, snažících se neúspěšně vylepšit svůj osud, bylo to poslední, co by otec chtěl, s výjimkou okamžiku, kdy by musel stanout nad jejich hroby, což sice nikdy neřekl, ale Jorge to moc dobře věděl.

Když si matka všimla, že ji syn ignoruje, nezopakovala příkaz, jen popadla moskytiéru a zatahla ji a přitom přetáhla syna po hlavě hadrem, který před chvílí namáčela ve vědru s vodou, výrazně páchnoucí vším možným.

„Au-aaa!“ vykřikl Jorge a instinktivně ucouvl.

„Máš poslouchat matku! Rozuměl jsi?“ Sevrěla prsty na hadru, až jí po ruce stekly černé kapky, a varovně na něj namířila ukazováček.

„Jenom jsem se díval,“ bránil se kluk.

Izabela se ještě jednou rozmáchla hadrem, tentokrát bez úmyslu ho použít, což Jorge vycítil, když se na něj usmála. Chtěla mu pocuchat vlasy, ale on uskočil a vyběhl na dvorek, kde Paco právě končil s utíráním a José Antonio odkládal vědro.

„Počkej. Chci se taky umýt,“ zavolal na nejstaršího bratra. Ten se zašklebil a obrátil oči v sloup.

„Nejdeš s námi,“ varoval ho a podal mu nádobu.

„A kdo říkal, že chci jít s vámi?“

Jorge po tom samozřejmě strašně toužil, ale rozhodl se, že nebude žadonit. Čekal, že se situace vyvine takhle, takže si cestou domů připravil vlastní plán. Teď vrhl na Josého Antonia hrdý pohled a vzal z bratrových rukou vědro.

„Hlavně nás nesleduj, protože jestli tě uvidím, nakopu ti přede všemi prdel,“ zahrozil José Antonio ještě jednou a vzápětí oba zmizeli v chalupě.

O čtvrt hodiny později Jorge závistivě sledoval pootevřenými dveřmi, jak bratři odcházejí směrem k Parque Simón Bolívar. V tu chvíli je nenáviděl a měl chuť udělat jim něco opravdu hrozného. Představoval si, jak se objevuje na jedné z diskoték a osvobozuje dívku, s níž tančí José Antonio, a když se mu ji zaskočený bratr snaží vzít, sráží ho jedním nebo dvěma údery, nejlépe pravým hákem a zvedákem, aby to vypadalo efektně a všichni to viděli, a potom, s hrdě zvednutou hlavou natahuje ruku k dívce, která ho samozřejmě neodmítá. Někdy se v těch fantaziích objevoval i Paco, který si ze strachu před ním čůrá do kalhot a všichni se mu smějí, anebo stejně jako nejstarší bratr dopadá na zem v bezvědomí po přesném háku, protože na Paca by jedna taková rána stačila. Když úplně popustil uzdu fantazii, objevoval se v představách kůň, na němž jel se svou vyvolenou, aby se zastavili u napajedla a on ve svitu měsíce konečně utrhл zakázané ovoce.

Během otcovy nepřítomnosti si mohl dovolit víc, takže si z matčiných slov nedělal těžkou hlavu, když mu zakázala jít na fiestu – tím spíše, když mezi severními vrcholky osvětlovaly oblohu blesky a vypadalo to, že bouřka dorazí až do vesnice. Pomyslel si, že ho tohle určitě nezastaví a v nejhorším případě ho máma jednou nebo dvakrát přetáhne hadrem, ale určitě ne páskem, takže to za to riziko stojí. Musel jen počkat, až matka půjde spát, a protože obvykle chodila do postele hned po večeři, stačí vydržet půl hodiny, možná o trochu déle, a pak nenápadně vyklouznout z domu a radovat se ze svobody.

Jak se rozhodl, tak udělal. Když uslyšel matčino tiché pochrupování, pro všechny případy se ještě ujistil, že opravdu usnula, a potom po špičkách vykročil ke dveřím. Když je pootevřel a vyšel na ulici, u sousedova domu uslyšel nějaký hlas. Muž byl hodně opilý, ale přesto si potichu notoval písničku, v níž chlapec poznal známou melodii, protože ji slyšel už mockrát. Byla to píseň k poctě Jorgeho Eliécera Gaitána – hymna doprovázející lidi vedené panem Marínem, pokaždé když opouštěli vesnici nebo do ní vcházeli; často ji také zpívali až do ochraptění, když společně pili do němoty. Poznal i ten hlas, takže zacouval zpátky do domu. Nechtěl riskovat odhalení, pořád existovalo nebezpečí, že ho ráno soused prozradí matce, třeba náhodou a bez zlého úmyslu, a pak už Jorge trestu neunikne – obzvlášť pokud by se vrátil otec, ten by okamžitě sáhl pro pásek.

Vzápětí muž zakopl a upadl na obličej. Šťavnatě zaklel a několik desítek vteřin se snažil vstát, ale musel být hodně opilý, protože už předtím se sotva držel na nohou. Jorge tu scénu pozoroval s čím dál větší netrpělivostí, tím spíše, že se soused začal chovat divně: na kolenou, s obličejem u země věřil jako pes a strašlivě nadával. Nakonec vstal, mávl rukou a dovrávorál ke dveřím svého domu, několikrát na ně zabušil, a když se otevřely, vpadl dovnitř a s tupým zaduněním se svalil na podlahu.

Jorge se zadíval na oblohu. Začínalo pršet, ale nezdálo se, že by mělo lít jako z konve, i když blesky pořád prosvětlovaly oblohu na severu. Nic tedy nenasvědčovalo tomu, že by bouřka mohla přerušit jeho tajný plán. Vyklouzl na zápraží a rozhlédl se po ulici. Kolem nebylo živé duše, jen od nějakých dvě stě metrů vzdáleného Parque Simón Bolívar zněly lákavé ozvěny zábavy, a proto už neotálel ani chvíli, vyšel ven a zamířil tím směrem.

Když procházel kolem sousedova domu, něco ho napadlo. Vzpomněl si na jeho zvláštní chování a pomyslel si, že to vypadalo, jako by muž něco hledal; připomínal přece slídícího psa, takže nemohlo jít o nic jiného, určitě něco ztratil. Jorge přelétl pohledem po měkké

půdě a okamžitě uviděl čepici s kšiletem. Ve světle blesků poznal maskáčový vzor. Vojenská, pomyslel si a srdce se mu rozbušilo silněji – pak si ji nasadil na hlavu a předstíral, že v rukou drží pušku, chvíli si užíval ten okamžik, jako by střílel na vymyšleného nepřítele. Nakonec toho nechal, a když už chtěl nález odložit na sousedovo zápraží, na rozbahněné cestě si všiml ještě něčeho. Znovu se sklonil a sebral věc připomínající indiánský náhrdelník. Zvedl ji do výšky očí. V tu chvíli pavučina blesků znovu osvítila oblohu a malý Jorge pochopil, že se příliš nespletl.

V ruce držel náhrdelník z lidských uší.

Když vyděšený a uplakaný utíkal domů, za jeho zády se vzduchem nesly zvuky divoké fiesty a opilecké hádky v sousedově domě.

MOMENTKY Z CEST

Kolumbijci mají skutečně horkou krev. Nejlépe mi to vysvětlil Roberto, náš řidič a zároveň bodyguard, který byl typickým příkladem dospělého občana této země. Tři děti se třemi různými ženami, samozřejmě svobodný, několik milenek rozesetých po různých městech regionu Eje Cafetero a v Bogotě. Pamatuji si, že když jsme večer dorazili do Parque Simón Bolívar v centru Génovy, to místo na mě udělalo obrovský dojem. Byla neděle, takže druhý den se teoreticky mělo jít do práce, jenže všichni obyvatelé pili, bavili se a tančili, jako by měl zítra nastat konec světa. Když jsem se zeptal, jestli je to tak vždycky, Roberto odpověděl:

„Kolumbijec nikdy neví, jestli mu někdo zítra nevrazí nůž pod žebro. Proto chceme každý den prožít tak, jako by měl být posledním v životě.“

To vše je dědictvím krvavé minulosti, jejímž důkazem je ostatně tak vysoká současná kriminalita. Proto Kolumbijci nikdy nekalkulují, a když se baví, tak až do padnutí. Noc, kterou jsme strávili na místní diskotéce, si zapamatuji až do konce života. Protancoval jsem spoustu času s místními dívkami, to je moje (a protože mě kdysi ve Španělsku kamarádky

naučily tančit salsu, bachatu a merengu, měl jsem příležitost si ty tance zopakovat). Nemohl jsem uvěřit, že mnohé z nich už v pět hodin musí vstávat do práce, a přesto ve dvě nebo ve tři ráno ještě dovádějí na parketu. Při té příležitosti mi mnohokrát byly nabídnuty všechny možné druhy zábavy, počínaje marihuanou a hašišem, napůl legálně vyráběnými v těch místech, přes kokain, který se dal za pár drobných koupit na každém rohu, až po erotické nabídky obyvatelek Gény – na rozdíl od žen vyrůstajících v evropském kulturním prostředí nemají místní žádné zábrany nabídnout muži společně strávenou noc, často už po prvním drinku.

A zde spočívá další aspekt, který tu kulturu tolik odlišuje od naší. Hispánci jsou obecně velkými pokrytci, protože i když se obvykle chlubí svou vírou (skoro všichni nosí nějaký křížek nebo jiné devocionálie), Desatero aplikují velmi selektivně. V Kolumbii se to projevuje pravděpodobně nejextrémněji, obzvláště proto, že ze všech zemí Latinské Ameriky je zde nejsilnější kult macho. A tak jsou podvody a krádeže v podstatě něčím běžným a nevěnuje se jim žádná zvláštní pozornost, násilí představuje důkaz odvahy a síly, a pojem jako znásilnění zde v podstatě neexistuje. Ostatně sex je zde vnímán jako osobitý druh zábavy, něco, co vám spraví náladu nebo umožní prožít dobrodružství, proto zde neexistují tak silné svazky mezi partnery jako jinde a jen zřídka potkáte páry, nebo dokonce manžele, kteří by si od začátku do konce zůstali věrní a jejichž potomci by neměli nevlastní sestry ani bratry. To je také důvodem, proč mládež v Kolumbii zahajuje sexuální život tak brzy. Také je dobré poznamenat, že proporce vesnice-město jsou opačné než v Polsku; právě v menších sídlech dochází k oné iniciaci dříve. Číslo nelžou, a tak v Kolumbii deset procent chlapců začíná sexuálně žít už ve věku dvanácti let a dalších dvacet procent o rok později. V případě dívek má hodně přes polovinu populace za sebou své poprvé ještě před ukončením šestnáctého roku života a každá desátá dívka zahajuje sexuální život ve věku třinácti let...

Jako příklad extrémního spojení všech těchto faktů může sloužit situace, která mě hodně zasáhla.

Po večeři, kterou jsme si dali v opuštěném muzeu, jsme cestou k Parque Simón Bolívar už lehce podroušení procházeli uličkami Génovy. Nálada byla dobrá, chtěli jsme si to užít. Hudba linoucí se skoro z každého domu znásobovala pocit uvolnění po dobře vykonané práci. V jednu chvíli se Roberto zastavil u několika mladých dívek opírajících se o zídku nějaké nálevny u cesty. Bez ohledu na různý mužský vkus je nutné poznamenat, že byly velmi atraktivní a určitě jim nebylo víc než dvacet let. Došel k nim a bezostyšně si je změřil pohledem od hlavy k patě, zatímco ony si z toho nic nedělaly. Pak se otočil na mě:

„Kterákoli z nich může být tvoje. Se kterou bys chtěl strávit noc?“

Přišlo mi to hloupé a cítil jsem se rozpačitě, protože ty mladé dívky stály možná metr od nás a slyšely každé slovo. Kupodivu neprotestovaly, jen se začaly usmívat a něco si šeptat mezi sebou. Vzal jsem Roberta stranou a řekl mu, že nevyužívám služeb prostitutek, ale on mi odpověděl, že to nejsou prostitutky, jen normální dívky, které stojí o zážitek s gringem¹⁷. Nejsem člověk, který v podobných situacích kapitučuje, ale musím uznat, že tohle na mě bylo moc. Protože jsem na sobě pořád cítil čím dál palčivější pohledy jak Roberta, tak krásných Génovaneček, odsunul jsem závěs a zadíval se do lokálu, abych se na chvíli vyhnul odpovědi. Uvnitř už probíhala zábava, lidé pili u baru a tančili na nevelkém parketu. Polovina z nich do mě okamžitě zabodla zvědavé pohledy, takže jsem se zase začal cítit nesvůj. Vzápětí strčil hlavu dovnitř i Roberto. Přelétl společnost pohledem, uznale pokýval hlavou, sešpulil rty a tentokrát mě oslovil trochu diskrétněji:

„Jestli se ti tamty nelíbí, můžeme sem přijít později. Ale jenom se mnou. V žádném případě se tady nepotuluj sám,“ varoval mě.

„A proč?“ zeptal jsem se.

¹⁷ Gringo – původně označení cizince neovládajícího španělštinu, které se později vyvinulo v pejorativní označení obyvatel Severní Ameriky a Anglie, aby se na konec stalo adjektivem definujícím všechny cizince se vzhledem typickým pro severní země.

„Ty venku nejspíš byly volné, takže nevidím žádné nebezpečí, ale uvnitř je většina zadaných, a kdyby ses náhodou zapovídal s nějakou, se kterou bys neměl, mohl by pro tebe tenhle večer skončit špatně.“

„Jak to myslíš?“

„Například ti ufiknou koule...“

Roberto to řekl tak přirozeně, až mě zamrazilo. Z pochopitelných důvodů jsem se rozhodl neriskovat a zdvořile poděkoval za podobné zážitky, načež jsme se vydali za zbytkem skupiny, která už byla daleko před námi.

Proč o tom píšu? Protože je to důležité, aby člověk pochopil mentalitu Kolumbijců, žijících – přeneseně i doslova – ze dne na den a snažících se užívat si života plnými doušky. Nepopírám, že to byl zajímavý zážitek – otevřel mi oči v mnoha otázkách týkajících se zvyků tohoto národa a pozadí příběhu, který vám chci vyprávět. Celkově jsem se tehdy poprvé naplno setkal s kolumbijskou kulturou, protože i když jsem se předtím seznámil s mnoha Hispánci (například když jsem několik let žil ve Španělsku nebo v USA), ještě nikdy jsem se nesetkal s tak extrémními postoji tohoto typu. Násilí a sex, sex a násilí. Obě tyto věci jsou Kolumbijci vnímány úplně jinak než kdekoli jinde na světě, a musíme to mít na paměti. Pokud to nepřijmeme, bude obtížné pochopit motivy a rozhodnutí oněch lidí, včetně hlavního hrdiny tohoto příběhu...

Tu noc jsem ale nemyslel ani na Luise Garavita, ani na cokoli, co by mi mohlo zkazit náladu. Místo toho jsme se nechali pohltit tepem horké krve obyvatel Génovy a bavili se jako oni. Jako by zítra měl přijít konec světa...

KAPITOLA 3

GÉNOVA, KOLUMBIE, LEDEN 1957

Tu noc nemohl Jorge usnout.

Obvykle míval problémy se spánkem při úplňku, což nechápal, protože ostatní členové rodiny vždycky spali jako zabití. Dnes ale měsíc připomínal banán, a to ještě ošklivý, jakoby nahnílý. Přesto se chlapec převracel z boku na bok, nedokázal si najít polohu a čím dál víc vytácel Paca, který spal vedle něj.

„Spi už, usmrkanče, jinak mě brzo trefí šlak!“ zavrčel starší bratr a šťouchl loktem Jorgeho, který se zase začal škrábat.

„Už nejsem usmrkanec. Sám jsi...“

„Drž hubu!“

Jorge nervózně zatnul zuby. Měl chuť praštit bratra do zad, loktem nebo kolenem, a nejlíp ho shodit z postele, ale věděl, že by to pro něj neskončilo dobře. Otec by se na něj zase naštvál a určitě by uvěřil Pacovým slovům. V jeho očích by z něj zase byl darmožrout, který nevydělává pro rodinu.

Chvilí klidně ležel a snažil se ovládnout nutkání poškrábat se na zadku. Dlouho to nevydržel a vzápětí si už seškrabával strupy nejen z hýždí, ale i ze stehů, břicha a dolní části zad. Bolest, kterou při tom cítil, byla ničím ve srovnání s tím, kterou zažil před pěti dny, kdy se vydal se sestrou do lesa pro chrástí. V jednu chvíli si chtěl odpočinout a dřepěl si ke stromu. Nevšiml si úzké prohlubně hned u kmene. Opřel se a sáhl pro čutoru s vodou, napil se, a když mu došlo, že mu něco vklouzlo pod šortky, prudce vyskočil na nohy. Vzápětí ucítil, jako by se do jeho těla zabodlo několik čepelí najednou.

„Á!“ zaječel.

„Co se stalo?“ zeptala se sestra a s děsem v očích přiskočila k bratrovì.

„A-aaa! Pomoc! Prosím! Au-aaa-aa!“

Jorge křičel, jako by ho někdo zaživa stahoval z kůže. Sestra upustila nasbírané chřastí, a když pochopila, co se stalo, rychle se rozběhla do vesnice pro pomoc. Krátce poté Jorge ztratil vědomí. Probudil se v posteli a nad ním se skláněla matka a lékař z vedlejší vesnice, nebo spíše šaman, kterého z Amazonie přivedly do Quindía neznámé stezky osudu. Mazal jeho rozbolavělé tělo horkou směsí z lesních bylin, zatímco Jorge ležel v horečkách, mumlal, sténal a nesrozumitelně blábolil.

„To je *yanabe*. *Hormiga conga*¹⁸. Měl jsi velké štěstí, chlapče,“ řekl lámanou španělštinou a vrátil se k natírání těla a vyfukování kouře z podlouhlé barevné dýmky na rány.

Jorge byl kousnut dohromady jedenáctkrát a měl opravdu velké štěstí, protože tak velký počet kousnutí by každý nepřežil – tedy muži možná ano, protože byli muži a ne dětmi. Jed těchto obrovských mravenců způsoboval nejen obrovskou bolest, ale v mnoha případech rovnou zabíjel. O dva dny později mu otec – který chtěl syna viditelně pozvednout na duchu – řekl, že v některých kmenech obývajících amazonské lesy se praktikuje jistý tajemný rituál. Jorge pořád ležel v horečkách a sestry běhaly k nedaleké řece pro studenou vodu, ale přesto v něm otcova slova vzbudila velkou zvědavost.

„Co je to za tajemný rituál?“ zeptal se polohlasně.

„V Amazonii je známý už po staletí a určitě je starší než první Španělé, kteří přišli do téhle země,“ odpověděl otec s velkou vážností.

¹⁸ *Yanabe* (amazonský dialekt), *hormiga conga* (šp.) – místní název druhu černých mravenců poddruhu *Paraponerinae*, obývajících tropické lesy Střední a Jižní Ameriky. Jejich rozměry jsou impozantní, délka těla dosahuje až tří centimetrů a bolest po jejich kousnutí je přibližně třicetkrát silnější než vosí bodnutí a srovnatelná s postřelením, proto se rozšířil název *hormiga bala* čili mravenec střela.

„V čem spočívá?“

„Je to zasvěcení. Neobyčejně důležité pro každého mladého člena kmene, který se chce stát mužem. Spočívá v tom, že stařešina odejde do hloubi *la selva*¹⁹, aby našel *hormiga conga*...“ José Antonio namočil hadřík v misce se studenou vodou a přiložil ho synovi k čelu. Pokračoval: „Potom bojovníci nachytají mravence do speciálně vydlabaných kmenů, které se ucpou. Po návratu do vesnice je omámí kouřem a *conga* se ponoří do letargie. Mezitím ženy ušijí zvláštní rukavice, do nichž se vkládá kůra pokrytá mravenci. Kandidáti na muže do nich strčí ruce. Každý mladík, který chce projít zasvěcením, musí vydržet deset minut, během nichž začínají mravenci kousat a bolest se stává...“

„Vím, *padre*.“

„No, ano...“ José Antonio se usmál a vydechl; synova reakce přece byla pochopitelná. „Takže v jedné věci víš víc než já,“ dodal a stáhl hadřík z Jorgeho hrudníku.

„Tebe nikdy *hormiga conga* nekousla?“

„Nikdy.“

„A jak je to dál s tím rituálem?“

„Jak ti určitě došlo, pokud kandidát nezemře a vydrží křest, stařešina kmene ho uzná za plnoprávného muže. Chlapec se změní v bojovníka.“

„Takže já už jsem taky muž a bojovník?“

„Díazovi tento rituál nepraktikují.“ Otec si uvědomil, že se zbytečně zmiňoval o bojovnících. Někdy bylo lepší neříkat nic než pronést jedno slovo navíc. Namočil hadřík do studené vody, vyždímal ho a zase položil na synův hrudník. „Ale pro mě, Jorge, samozřejmě ano. Pro mě už jsi muž,“ dodal, aby se pokusil z té situace dostat.

„A bojovník?“ naléhal Jorge.

19 *La selva* (šp.) – džungle, označení týkající se hlavně amazonské džungle.

„Boj necháváme na jiných. Skutečného muže nepoznáš podle toho, jak snáší bolest nebo jestli umí zabíjet, ale podle toho, jak se stará o svou rodinu.“

To Jorgeho nepřesvědčilo. Otec měl pocit, že syn tráví příliš mnoho času s lidmi, s nimiž by se neměl stýkat. Do školy, kam chodil třikrát týdně, docházelo i několik chlapců, jejichž otcové se aktivně účastnili bojů, a nedalo se s tím nic dělat. José Antonio Díaz se snažil neangažovat se v politice, a tak jejich činnost veřejně nekritizoval, i když soukromě na ně měl svůj názor; věděl, že násilí plodí násilí, a očekával, že se *los pájaros* – přestože doteď se Génově vyhýbali – v důsledku aktivní činnosti odvetné skupiny vedené Pedrem Marínem objeví i zde. Co hůř, mnozí z nich po návratu z takových krvavých výprav pili celé dny nebo dokonce týdny až do bezvědomí, aby zapomněli na jatka, jichž se dopustili, a dávali tím mizerný příklad nejen svým synům, ale i synům svých sousedů; co víc, ti horkokrevnější z nich se chlubili tím, jak své protivníky vykuchali nebo stáhli z kůže, a jejich děti pak hrdě vyprávěly ty příběhy o přestávkách ve škole nebo na hřišti, čímž otrávil mysl klukům, jako byl Jorge.

K nejhorším zvrácencům patřil soused odnaproti. Jmenoval se Manuel Antonio a Díaz ho upřímně nesnášel, protože to byl nejen opilec, ale také pravidelně ubližoval své těhotné manželce, drobné, zakřiknuté ženě s očima, v nichž se skrýval věčný smutek. Před třemi měsíci se skoro poprali. Šlo o náhrdelník z lidských uší, který namol opilý Manuel Antonio ztratil a na ulici před sousedovým domem ho našel Díazův nejmladší syn. Potom chlapce mnoho nocí trápily noční můry: zdálo se mu, že ho ty uši pronásledují.

„Zkus na mě vystartovat a rozsekám tě jako tamty,“ vyhrožoval Manuel a mával při tom mačetou, když za ním José Manuel přišel, aby si stěžoval. Nakonec to Díaz nechal být, byť šance, že by ten opilecký zvrhlík proměnil svá slova v činy – hlavně s ohledem na velitele partyzánské skupiny a zároveň lokálního patriota Pedra Marína – byla nízká, nedalo se to úplně vyloučit, obzvlášť když

nedaleko bydleli další dva stejně amorální Manuelovi bratři, kteří za ním stáli jako jeden muž, a to byla síla, která se nedala brát na lehkou váhu – přestože život vedle tohoto člověka byl utrpením. Co hůř, vše nasvědčovalo tomu, že ho právě kvůli opilství pan Marín odstavil na druhou kolej a přestal ho povolávat na další zločinecké výpady. Soused se kvůli tomu stal ještě nesnesitelnějším, pil každý den od rána do večera a v noci bil ženu, jejíž křik se často nesl vesnicí jako naříkání oběti mučené nejhoršími pekelnými bytostmi.

Dnes Jorge znovu slyšel nějaký křik.

Napadlo ho, že tohle mu ještě scházelo – přesvědčený, že teď už určitě neusne, vstal z postele a vyšel na dvorek. Noc byla temná, z nedalekého lesa zněly typické zvuky; houkání sovy, křik papoušků, šustění netopýřích křídel. V houštinách probíhal neustálý boj o přežití. Jorge se lehce zachvěl, když v dálce zavyl vřešťan, pravděpodobně vyplašený nějakým dravcem. Chlapce okamžitě napadl jaguár a dotkl se drápu pověšeného na krku, který mu otec daroval k desátým narozeninám. Od té doby ho nesundal, s výjimkou chvíle, kdy mu amulet strhl starší spolužák ze třídy, a to byla urážka nejen Jorgeho, ale i celé rodiny Díazových, takže se do sporu vložil nejstarší bratr a vyřešil problém po svém.

Jorgemu se začalo chtít čůrat, takže za doprovodu skřeků a houkání divokých zvířat a sousedčina křiku použil záchod stojící venku. Když vylezl, všiml si za plotem dvou rychle kráčejících žen a trochu ho to udivilo, protože v tuhle hodinu, kdy Génova spala, šlo o neobvyklý úkaz. Jeho zvědavost ještě zesílila, když si všiml, že mají něco v rukou, jedna určitě vědro s vodou, druhá nějaké látky nebo přikrývky. Nebyl si tím jistý, protože měsíc nacházející se blíže novu než úplňku poskytoval jen málo světla, ale přesto se chlapec zastavil a sledoval je pohledem. S ještě větším překvapením zjistil, že dveře domu neoblíbeného souseda se otevřely dokořán a ženy vklouzly dovnitř. Podle jeho názoru to všechno vypadalo dost tajemně, a tak došel blíž k plotu s nadějí, že tu neobvyklou záhadu dokáže objasnit – na rozdíl

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **Bestie**.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.